

ЕЖЕКВАРТАЛЬНЫЙ ИНФОРМАЦИОННЫЙ БЮЛЛЕТЕНЬ АДАПТАЦИЯ К ИЗМЕНЕНИЮ КЛИМАТА

Выпуск №. 8

Период: сентябрь – ноябрь 2023 г

Северный склон Зеравшанского хребта, Горно-Матчинский район
Фото: Центр гляциологии Агентство по гидрометеорологии

В настоящем восьмом ежеквартальном бюллетене (сентябрь – ноябрь 2023) представлен обзор процесса изменения климата в Республике Таджикистан, а также освещены основные мероприятия, проводимые при поддержке Программы развития Организации Объединенных Наций (ПРООН) в рамках Проекта «Обеспечение эффективного процесса Национального плана адаптации (НПА) для Таджикистана», финансируемого Зеленым климатическим фондом (ЗКФ). Последовательно будут изданы четыре ежеквартальных бюллетеня за 2024 год для учреждений государственного сектора с целью оказания информационной поддержки при разработке и реализации мер по адаптации к изменению климата на основе проверенных данных. Представленные в бюллетене материалы будут также интересны широкому кругу читателей из числа сотрудников научно-исследовательских институтов, высших учебных заведений, неправительственных организаций, и средств массовой информации.

ОСОБЕННОСТИ ТЕМПЕРАТУРНОГО РЕЖИМА И ВЛАГООБЕСПЕЧЕННОСТИ

Температурный режим

Температурный режим осеннего сезона 2023 года на территории республики характеризуется, преимущественно, как тёплый, поскольку анализ отклонения средних сезонных температур показывает следующее (*Таблица 1. /Диаграмма 1.*):

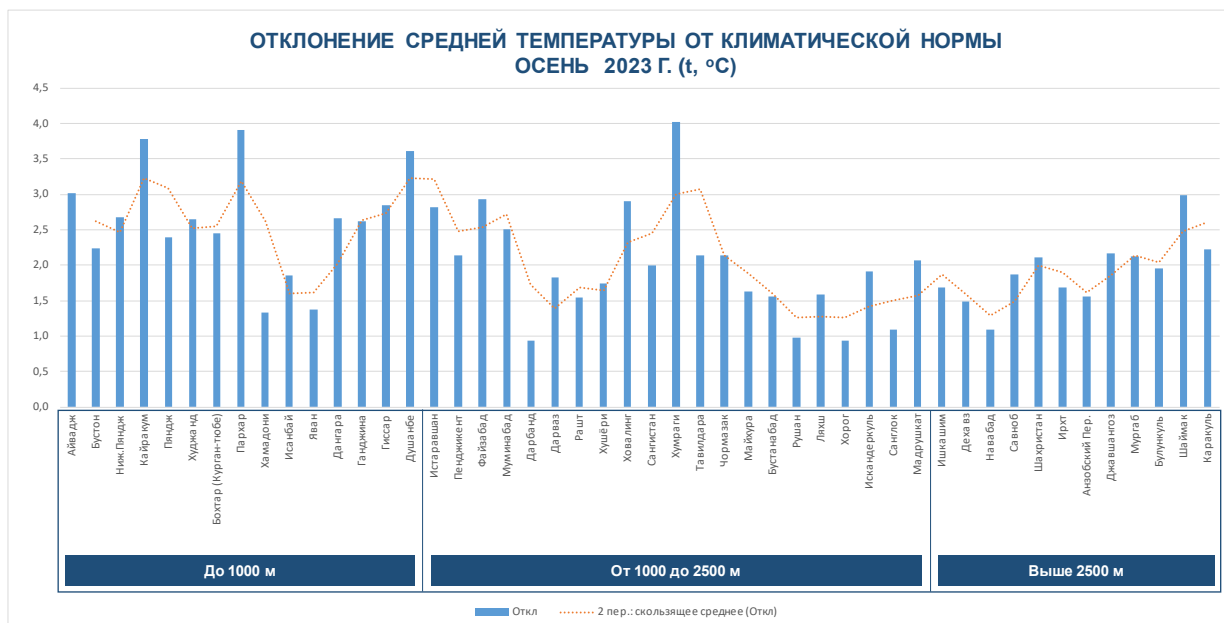
- В большинстве районов, расположенных до 1000 метров над уровнем моря (м. н.у.м.), осенний сезон отмечался тёплым на 11 метеорологических пунктах наблюдений, очень тёплым на 4 метеорологическом пункте наблюдений.
- В районах, расположенных на высотах от 1000 до 2500 м. н.у.м., осень была тёплой на 20 метеорологических пунктах наблюдений и на 1 метеостанции очень тёплой.
- Осенний период в районах, расположенных на высотах выше 2500 м. н.у.м., был тёплым на всех 12 метеорологических станциях.

Таблица 1. Отклонения средних сезонных температур воздуха по высотным зонам осеннего периода в Республике Таджикистан.

Высотная зона	Модуль отклонения от климатической нормы
До 1000 м. н.у.м	Тёплый сезон от +1,3 до +2,8 °С. Очень тёплый сезон от +3,0 до +3,9 °С. Холодный сезон не наблюдался. Очень холодный сезон не наблюдался.
От 1000 до 2500 м. н.у.м	Тёплый сезон от +0,9 до +2,9 °С. Очень тёплый сезон равен +4,0 °С. Холодный сезон не наблюдался. Очень холодный сезон не наблюдался.
Выше 2500 м. н.у.м	Тёплый сезон от +1,1 до +2,9 °С. Очень тёплый сезон не наблюдался. Холодный сезон не наблюдался. Очень холодный сезон не наблюдался.

При анализе и оценке теплового состояния месяца, сезона и года были использованы основные методы расчётов отклонения от соответствующей нормы, указанные в Климатическом обзоре Республики Таджикистан 2023 года.

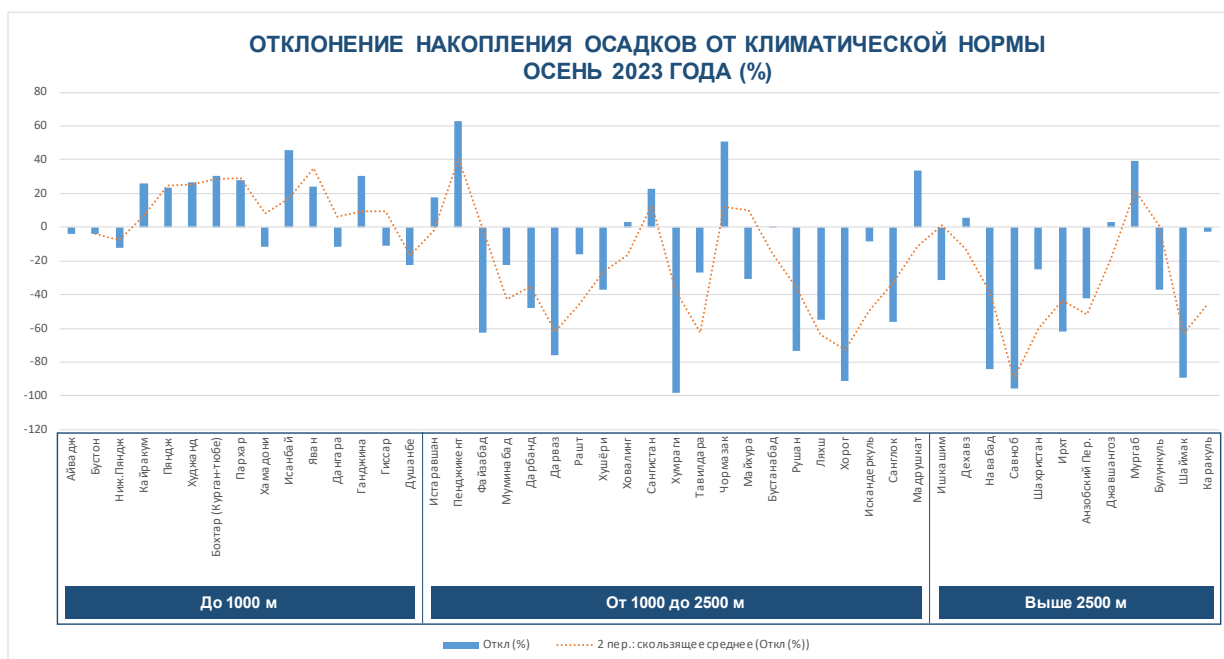
Диаграмма 1. Отклонение средней температуры воздуха от климатической нормы за осенний период 2023 г.

Влагообеспеченность

В соответствии с проведенным анализом, осенний сезон 2022 года характеризуется неравномерным выпадением осадков (Диаграмма 2):

Диаграмма 2. Отклонение накопления осадков от климатической нормы за осенний период 2023 г.

- В районах, расположенных до 1000 м, сумма осадков за сезон на 8 метеорологических пунктах наблюдений отмечается выше климатической нормы на 24-46 %, на 1 метеорологической станции ниже климатической нормы на 22% и в пределах климатической нормы на 6.
- В районах, расположенных на высотах от 1000 до 2500 м, сумма осадков за сезон на 12 метеостанциях отмечается ниже климатической нормы на 22-91%, на 4 метеостанциях выше климатической нормы на 23-63% и на 5 метеостанциях в пределах климатической нормы.
- В районах, расположенных на высотах выше 2500 м, сумма осадков за сезон отмечается на 8 метеорологических станциях ниже климатической нормы на 25-96%, на 1 метеорологической станции выше климатической нормы на 40% и 3 метеорологических станциях в пределах климатической нормы.

АНАЛИЗ ОСЕННЕГО СЕЗОНА ПО МЕСЯЦАМ

Сентябрь 2023 года

Сентябрь в Таджикистане, как правило, самый сухой месяц. В сентябре наблюдалась жаркая погода. Средняя месячная температура воздуха превысила норму на 1-4 °С и составила: в долинно-предгорных районах +19 +25 °С; в горах +14 +21 °С, в высокогорьях +6 +8 °С.

Кратковременный спад температуры воздуха отмечался 9-11 сентября, когда максимальная температура понизилась на 4-7 °С, а среднесуточная температура воздуха была повсеместно ниже средней климатической нормы на 1-2 °С.

Месячная сумма осадков была ниже нормы и составила: по Хатлонской области было сухо, по Согдийской области (9-14%), по РРП (0-6%), по ГБАО (0-20%) от нормы.

В периоде 10-13 и 27-30 сентября по Хатлонской области и РРП наблюдалась пыльная мгла. Такая мгла удерживалась до 4 суток. Усиление ветра, которое доходила местами до 17-22 м/с отмечалось в отдельные месяца.

Октябрь 2023 года

В октябрь в республике преобладала прохладная погода с выпадением незначительных осадков. Средняя месячная температура воздуха в большинстве районов республики была на 1-2 °С ниже, местами в пределах среднесуточных значений и составила: в долинно-предгорных районах +12 +16 °С; в горах +5 +12 °С (в Дарвазе и в Хумраги +15 +16 °С), в высокогорьях -3 +1 °С.

Существенное похолодание наблюдалось 9-10, 22 и 31 октября, максимальная температура в этот период понизилась на 6-10 °С, а среднесуточная температура была на 3-6 °С ниже климатической нормы, что привело к выпадению снега в горных районах.

Ноябрь 2023 года

В ноябре в республике преобладала прохладная погода с выпадением осадков. В Хатлонской области и ГБАО осадков выпало в пределах нормы, по РРП и Согдийской области ниже нормы.

Средняя месячная температура воздуха в большинстве районов республики была на 1-2 °С ниже среднесуточных значений и составила: в долинно-предгорных районах +5 +9 °С; в горных районах -1 +3 °С (в Раште +5 °С), по ВГБАО -8 -11 °С. Пониженный температурный фон связан с вторжением больших холодных масс воздуха в конце 2-й декады месяца.

Месячная сумма осадков в большинстве районов РРП и Согдийской области была ниже нормы, по Хатлонской области и ГБАО в пределах нормы, за исключением станций Айвадж, нижний Пяндж, Ишкашим, Джавшангоз, Каракуль, где сумма выпавших осадков была больше нормы, и составила: в долинно-предгорных районах Хатлонской

Месячная сумма осадков в большинстве районов республики была ниже нормы, за исключением станции Шаймак) и составила: в долинно-предгорных районах 5-69%, (в Пенджикенте 117%) в горных районах 7-63%, по ГБАО 4-88% (Ишкашим 111% и в Шаймаке 207% от нормы.

1-4, 8-10, 21-22 и 28 октября в отдельных районах Хатлонской области и РРП отмечалась мгла.

1-2, 21-23 и 28 октября местами по Согдийской, Хатлонской областях и РРП наблюдалось усиление ветра до 16-24 м/с.

области 62-270%, (в Айвадже при норме 10мм выпало 27 мм) по РРП- 19-110 %, по Согдийской области -10-121%, по ГБАО 38-302% (в Ишкашима при норме 4,3 мм выпало 13мм).

В периоде 5-10 и 17 ноября в отдельных районах Хатлонской и Согдийской области отмечалась пыльная буря и мгла.

В периоде 4,17,19-20, и 26 ноября местами по Согдийской, Хатлонской областях наблюдалось усиление ветра до 16-25 м/с.

17 ноября над Таджикистаном осуществлялось северо-западное вторжение холодного воздуха арктического происхождения. В связи затишком холодного воздуха температурный фон резко понизился в долинах, дождь перешел в снег. В ноябре - выпал в долинах первый снег и сразу растаял.

Обмен данными для эффективного планирования адаптации к изменению климата обсуждался в ходе серии специализированных семинаров в Душанбе

Более шестидесяти национальных и субнациональных представителей (в том числе 36 женщин) из министерств, ведомств, а также частный сектор обсудили передовой опыт и проблемы, связанные с обменом данными и информацией по адаптации к изменению климата в Таджикистане в ходе 3 проведённых семинаров в городе Душанбе 19, 20 и 28 сентября 2023 г.

Выступая на первом и втором семинарах, заместитель директора Агентства по гидрометеорологии Комитета охраны окружающей среды при Правительстве Республики Таджикистан г-жа Джамила Байдуллоева сказала: «Эффективная адаптация к изменению климата требует тесного сотрудничества между различными заинтересованными сторонами. Уже имеются некоторые знания и опыт в области адаптации к изменению климата, которыми следует поделиться, что может помочь всем заинтересованным сторонам объединиться, вдохновляться и учиться друг у друга. Я считаю, что новые платформы, созданные различными министерствами и ведомствами, должны обеспечивать синергию со всеми соответствующими партнёрами и обеспечивать доступность данных для общественности и заинтересованных сторон».

В ходе семинаров, целью которых было обсуждение механизма обмена

информацией по адаптации к изменению климата между партнёрами, участники согласовали некоторые рекомендации по созданию систематического подхода, сочетающего в себе наилучшие доступные данные, модели и инструменты для эффективного климатического планирования. Наличие данных и фактических сведений имеет решающее значение для политиков при разработке национальных планов и политики, которые помогут стране лучше адаптироваться к будущим климатическим потребностям, особенно в четырёх определенных приоритетных областях — сельском хозяйстве, энергетике, водных ресурсах и транспорте.

Данное мероприятие было проведено в рамках инициативы ПРООН - проекта «Обеспечение эффективного процесса разработки Национального плана адаптации (НПА) для Таджикистана», финансируемого Зеленым климатическим фондом, под руководством Агентства по гидрометеорологии Комитета охраны окружающей среды при Правительстве Республики Таджикистан, реализуемого ПРООН. Проект НПА направлен на создание институциональных механизмов и потенциала для разработки и реализации Национальных планов адаптации в 4 приоритетных областях (транспорт, сельское хозяйство, водные ресурсы и энергетика) для продвижения всеобъемлющего подхода к планированию и реализации адаптации в Таджикистане.

Данная публикация подготовлена Агентством по гидрометеорологии Комитета по охране окружающей среды при Правительстве Республики Таджикистан при финансовой поддержке Зелёного Климатического Фонда и технической поддержке Программы Развития Организации Объединённых Наций (ПРООН) в рамках проекта «Обеспечение Эффективного Процесса Национального Плана по Адаптации (НПА) для Таджикистана». Содержание публикации может не отражать взгляды ПРООН.

ПРООН сотрудничает с представителями всех слоёв общества, оказывая помощь в государственном строительстве стран, с тем чтобы они могли противостоять кризису, и поощряя и поддерживая рост, ведущий к улучшению качества жизни каждого человека. Работая на местах в более чем 170 странах и территориях, мы предлагаем глобальное видение и локальные решения, содействующие более полноценной жизни людей и повышающие жизнестойкость государств.

Для получения дополнительной информации или предоставления отзывов, пожалуйста, обращайтесь в Центр изучения изменения климата и озонового слоя Агентства по гидрометеорологии Комитета по охране окружающей среды при Правительстве Республики Таджикистан по электронной почте: climate.tj@gmail.com. Ваши отзывы помогут улучшить содержание последующих бюллетеней.

БЮЛЛЕТЕНИ ИТТИЛООТИИ СЕМОҶА ОИД БА МУТОБИҚШАВЌ БА ТАҒЙИРЁБИИ ИҚЛИМ

Нашри № 8

Давра: сентябр – ноябри соли 2023

*Нишебии шимолии қаторкӯҳҳои Заравшон, ноҳияи Мастҷоҳи кӯҳи
Акс: Маркази яхшиносии Агентии обуҳавошиносӣ*

Дар бюллетени ҳаштуми семоҳа (сентябр – ноябри соли 2023) шарҳи раванди тағйирёбии иқлим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин чорабиниҳои асосии бо дастгирии Барномаи рушди Созмони Милали Муттаҳид (БРСММ) дар доираи лоиҳаи "Таъмини раванди самараноки нақшаи миллии мутобиқшавӣ (НММ) барои Тоҷикистон", ки аз ҷониби фонди иқлими сабз маблағгузорӣ мешавад, фаро гирифта шудаанд. Чор бюллетени семоҳаи соли 2024 барои муассисаҳои бахши давлатӣ бо мақсади дастгирии иттилоотӣ дар таҳия ва татбиқи чораҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим дар асоси маълумоти тасдиқшуда пайваста нашр карда мешаванд. Маводҳои дар бюллетен пешниҳодшуда инчунин барои доираи васеи хонандагон аз ҳисоби кормандони институтҳои илмӣ-тадқиқотӣ, муассисаҳои таҳсилоти олии, ташкилотҳои ғайридавлатӣ ва воситаҳои ахбори омма муҳим арзёби мегардад.

ХУСУСИЯТҲОИ РЕҶАИ ҲАРОРАТИ ҲАВО ВА ТАЪМИНОТИ НАМНОКӢ

Реҷаи ҳарорати ҳаво

Реҷаи ҳарорати мавсими тирамоҳи соли 2023 дар қаламрави ҷумҳурӣ асосан гарм тавсиф карда мешавад, зеро таҳлили тағйирёбии ҳарорати миёнаи мавсимӣ чунин арзёбӣ мегардад: (Ҷадвали 1./Диаграммаи 1.)

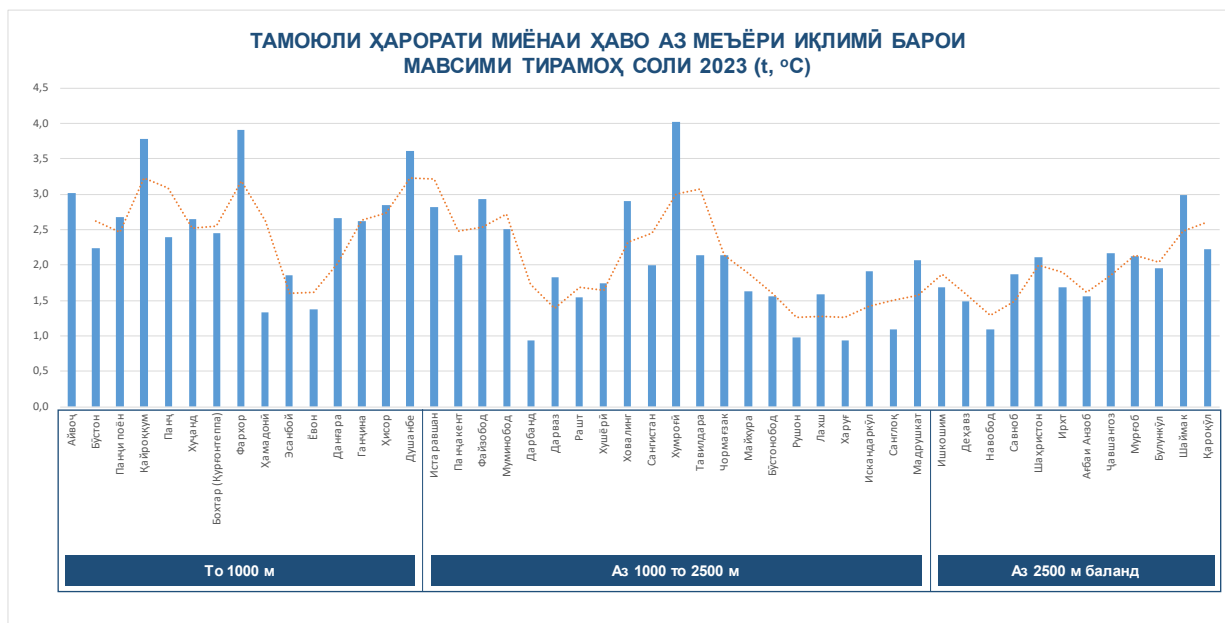
- Дар бештари минтақаҳои то 1000 метр аз сатҳи баҳр ҷойгиршуда мавсими тирамоҳ дар 11 стансияи обуҳавосанҷӣ гарм ва дар 4 стансияи обуҳавосанҷӣ хеле гарм ба қайд гирифта шуд.
- Дар минтақаҳое, ки дар баландиҳои аз 1000 то 2500 метр аз сатҳи баҳр ҷойгиранд, мавсими тирамоҳ дар 20 стансияи обуҳавосанҷӣ гарм ва дар 1 стансияи обуҳавосанҷӣ хеле гарм ба қайд гирифта шуд.
- Мавсими тирамоҳ дар минтақаҳои баландиашон аз 2500 метр аз сатҳи баҳр ҷойгирбуда, дар 12 стансияи обуҳавосанҷӣ гарм ба қайд гирифта шуд.

Ҷадвали 1. Тағйирёбии ҳарорати миёнаи мавсими ҳаво аз рӯи минтақаҳои баланд дар мавсими тирамоҳ барои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Минтақаҳои баланд	Тамоюли дуршавӣ аз меъери иқлимӣ
То 1000 м аз сатҳи баҳр.	Мавсими гарм аз +1,3 то +2,8 °С. Мавсими ниҳоят гарм аз +3,0 то +3,9 °С. Мавсими сард мушоҳида нашудааст Мавсими ниҳоят сард мушоҳида нашудааст
Аз 1000 то 2500 м баланд аз сатҳи баҳр.	Мавсими гарм аз +0,9 то +2,9 °С. Мавсими ниҳоят гарм +4,0 °С. Мавсими сард мушоҳида нашудааст Мавсими ниҳоят сард мушоҳида нашудааст
Аз 2500 м баланд аз сатҳи баҳр.	Мавсими гарм аз +1,1 то +2,9 °С. Мавсими ниҳоят гарм мушоҳида нашудааст Мавсими сард мушоҳида нашудааст Мавсими ниҳоят сард мушоҳида нашудааст

Ҳангоми таҳлил ва баҳодиҳии ҳолати гармии моҳ, мавсим ва сол усулҳои асосии ҳисобкунии тамоюл аз меъери дахлдор, ки дар Шарҳи иқлимии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2022 нишон дода шудаанд, истифода гардидаанд.

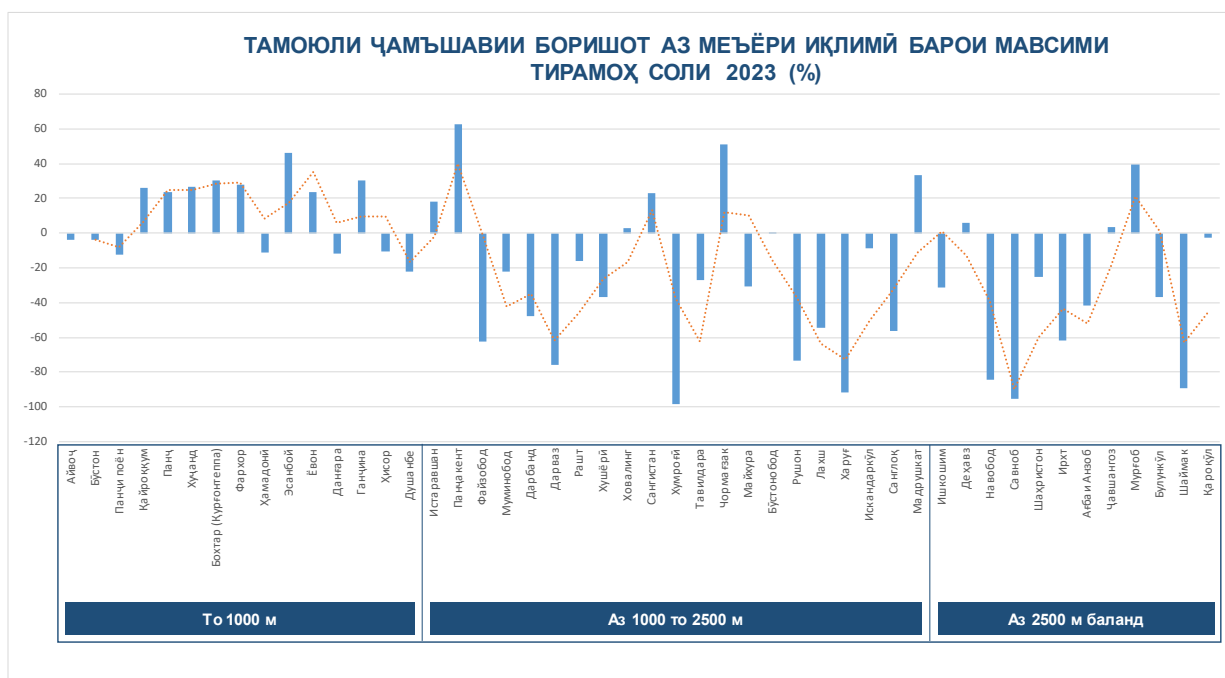
Диаграммаи 1. Тамоюли ҳарорати миёнаи ҳаво аз меъёри иқлимӣ барои мавсими тирамоҳи соли 2023.

Таъмини намнокӣ

Мувофиқи таҳлилҳои гузаронидашуда, мавсими тирамоҳи соли 2023 боришоти нобаробар мушоҳида гардидааст. (Диаграмма 2):

Диаграммаи 2. Тамоюли ҷамъшавии боришот аз меъёри иқлимӣ барои мавсими тирамоҳи соли 2023.

- Дар минтақаҳои то 1000 м аз сатҳи баҳр ҷойгиршуда, миқдори боришоти мавсими дар 8 стансияи обухавосанҷӣ аз меъёри иқлимӣ 24 - 46 % зиёдтар ва дар 1 стансияи обухавосанҷӣ аз меъёри иқлимӣ 22% камтар ва дар доираи меъёри иқлимӣ 6% мушоҳида шудааст.
- Дар минтақаҳое, ки баландиашон аз 1000 то 2500 м аз сатҳи баҳр ҷойгиранд, миқдори боришоти мавсими дар 12 стансияи обухавосанҷӣ аз меъёри иқлимӣ 22 - 91% пастар ва дар 4 стансияи обухавосанҷӣ аз меъёри иқлимӣ 23 - 63% зиёдтар ва дар 5 стансияи обухавосанҷӣ дар меъёри иқлимӣ мушоҳида шудааст.
- Дар минтақаҳое, ки баландиашон зиёда аз 2500 м аз сатҳи баҳр ҷойгиранд, миқдори боришоти мавсими дар 8 стансияи обухавосанҷӣ аз меъёри иқлимӣ 25 - 96% пастар ва дар 1 стансияи обухавосанҷӣ аз меъёри иқлимӣ 40% зиёдтар ва дар 3 стансияи обухавосанҷӣ дар меъёри иқлимӣ мушоҳида шудааст.

ТАҲЛИЛИ МАВСИМИ ТИРАМОҶ АЗ РӢИ МОҶҶО

Сентябри соли 2023

Моҳи сентябр давраи гузариш аз воридшавии шиддатноки радиатсияи офтобӣ ба коҳиши он ва инчунин хушктарин моҳ дар ҷумҳурӣ арзёбӣ мегардад.

Моҳи сентябри соли ҷорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳавои нисбатан гарм мушоҳида гардид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар бештари манотиқи ҷумҳурӣ аз меъёри иқлимӣ 1-20 баланд мушоҳида гардида, дар ноҳияҳои водию доманакӯҳӣ 18+26° гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ 14+20° гарм (дар мавзеи Деҳавз +12° гарм, мавзеи Хумроғӣ +23° гарм, ноҳияи Дарвоз +250 гарм) ва дар ноҳияҳои баландкӯҳии ВМКБ 6+8° гармиро ташкил намуд.

Ҳавои нисбатан гарм дар ҷумҳурӣ нимаи аввали моҳ мушоҳида шуда, дар водихо ҳарорати рӯзонаи ҳаво

баланд шуда то 31+36° гарм, рӯзҳои алоҳида ҳарорати ҳаво то 37+39° гарм шуда, ҳарорати миёнаи шабонарӯзии ҳаво бошад, аз меъёри иқлимӣ 2-4° баланд ба қайд гирифта шуд.

Санаи 12 сентябр дар водихо пастшавии ҳарорати рӯзонаи ҳаво мушоҳида шуда, ҳарорати ҳаво то 4-7° паст шуда, дар баробари ин ҳарорати рӯзонаи ҳаво дар водихо аз 26+31° гармӣ баланд нашуд.

Боришоти борон дар водихо мушоҳида нашуда, дар ноҳияҳои кӯҳӣ ва баландкӯҳӣ бошад, дар рӯзҳои алоҳида боронҳои кӯтоҳмуддат ба қайд гирифта шуданд.

Миқдори боришоти моҳона дар бештари ноҳияҳои ҷумҳурӣ аз меъёри иқлимӣ кам ба қайд гирифта шуда, танҳо дар ноҳияҳои алоҳидаи кӯҳӣ ва

шарқи ВМКБ дар ҳудуди меъёри иқлимӣ ва аз меъёри иқлимӣ зиёдтар мушоҳида шуда, дар ноҳияҳои водию доманакӯҳӣ 0,1-2,0 мм-ро ташкил намуда, аз меъёри иқлимӣ кам арзёбӣ гардид. Дар ноҳияҳои кӯҳию баландкӯҳӣ 0,1-12мм (2,0-88% аз меъёри иқлимӣ), танҳо дар баъзе ноҳияҳо миқдори боришоти моҳона аз меъёри иқлимӣ зиёдтар ё 122-245% аз меъёри иқлимӣ ба қайд гирифта шуд (дар мавзеи Чавшангоз меъёри боришоти моҳона 2,1 мм буда, 9,5 мм боришот ба қайд гирифта шуд, ки 452% аз меъёри иқлимӣ зиёд ба қайд гирифта шудааст.

Дар мавзеи Булункӯл бошад, меъёр 2,4мм буда, 11,0 мм боришот ба қайд гирифта шуд, ки 458% аз меъёри иқлимӣ зиёд аст)

.Рӯзҳои 11 ва 20 сентябр дар баъзе ноҳияҳои вилоятҳои Хатлон, Суғд ва НТҶ шиддатҳои вазиши шамол бо суръати то 18-24м/с мушоҳида гардид.

Давраи рӯзҳои 1-3 ва 11-17 сентябр дар баъзе ноҳияҳои вилояти Хатлон ва НТҶ чангу ғубор ба қайд гирифта шуд.

Октябри соли 2023

Моҳи октябри соли чорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳавои нисбатан гарм мушоҳида гардид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар бештари манотиқи ҷумҳурӣ аз меъёри иқлимӣ 1-2° баланд, дар ноҳияҳои алоҳидаи кӯҳӣ 1° пасттар мушоҳида гардида, дар ноҳияҳои водию доманакӯҳӣ 14+19° гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ 7+13° гарм (ноҳияи Дарвоз +170 гарм) ва дар ноҳияҳои баландкӯҳии ВМКБ -1+2°-ро ташкил намуд.

Давоми моҳ тағйирёбии ҳарорати рӯзонаи ҳаво мушоҳида гардида, дар водиҳо аз 20+25° гарм то 28+33° гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ аз 12+17° гарм то 17+22° гармӣ ба қайд гирифта шуд.

Нишондиҳандаҳои нисбатан пастӣ ҳарорати ҳаво дар водиҳо санаи 13 октябр бо сабаби воридшавии анбӯҳи ҳавои сард ба қайд гирифта шуда, дар водиҳо ва ноҳияҳои алоҳидаи кӯҳӣ ҳарорати ҳаво то 15-18° паст шуда, дар водиҳо 11+15° гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ 5+10° гарм шуда, дар баробари ин ҳарорати миёнаи шабонарӯзии ҳаво аз нишондиҳандаҳои дарозмуддат 2-4° паст ба қайд гирифта шуд.

Миқдори боришоти моҳона дар бештари ноҳияҳои ҷумҳурӣ дар ҳудуди меъёри иқлимӣ, дар баъзе ноҳияҳо аз меъёр зиёд ба қайд гирифта шуда, дар вилояти Хатлон 32-128% (дар баъзе ноҳияҳо 158-250%), дар вилояти Суғд 28-137%, дар НТҶ 32-157%, дар ғарби ВМКБ 2-31%, дар шарқи ВМКБ 25-124%-ро аз меъёри иқлимӣ ташкил намуд.

Рӯзҳои 21-24 ва 31 октябр дар баъзе ноҳияҳои вилоятҳои Хатлон ва НТҶ чангу ғубор ба амал омад. Рӯзҳои 6-7, 12-13, 21, 23 ва 31 октябр дар ноҳияҳои алоҳидаи НТҶ, вилоятҳои Хатлон ва Суғд шиддатҳои вазиши шамол бо суръати то 17-22м/с мушоҳида гардид.

Ноябри соли 2023

Моҳи ноябри соли ҷорӣ дар ҷумҳурӣ ҳавои гарм мушоҳида гардид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар қисми зиёди ноҳияҳои ҷумҳурӣ аз меъёри иқлимӣ 2-4° баланд ба қайд гирифта шуда, дар ноҳияҳои водӣ-доманакӯҳӣ 9+14° гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ 2+9° гарм (м.Чормағзак +11° гарм) ва дар шарқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (ВМКБ) 4-8° хунокиро ташкил намуд.

Дар тӯли моҳ дар ҷумҳурӣ асосан ҳавои гарм мушоҳида гардида, танҳо рӯзҳои 9, 23 ва 29-30 ноябр дохилшавии ҳавои сард мушоҳида шуда, ҳарорати рӯзонаи ҳаво дар ин давра то 10-13° паст шуда, дар водӣҳои ҷумҳурӣ то 12-17° гармии ҳаво мушоҳида гардид.

Ҳарорати баландтарини рӯзонаи ҳаво дар водӣҳои вилоятҳои Хатлон, Суғд ва НТҚ дар даҳрӯзаи якуми моҳи ноябр то 26+28° гарм, дар ғарби ВМКБ бошад 15+20° (дар Дарвоз то +23° гарм) гармиро ташкил намуд.

Миқдори моҳонаи боришот дар бештари ноҳияҳои ҷумҳурӣ аз меъёри иқлимӣ кам, дар баъзе ноҳияҳо аз меъёри иқлимӣ зиёд мушоҳида гардида, дар ноҳияҳои водӣи доманакӯҳии вилояти Хатлон 52-148% (бо истисно аз н.Панҷ 238%), дар Ноҳияҳои тобеъи ҷумҳурӣ 47-110% (дар м.Чормағзак 186%), дар вилояти Суғд 176-260% (ш.Бӯстон, м.Шаҳристон 75-99%), Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон 4-30% (танҳо дар м.Қарокӯл ва н.Мурғоб 194-231%) -ро ташкил намуд.

Рӯзҳои 1-6,12-13,18-22,29-30 ноябр дар баъзе минтақаҳои вилояти Хатлон ва рӯзҳои 2,12,29-30 ноябр дар баъзе минтақаҳои НТҚ тӯфони ҷангу ғубор ба қайд гирифта шуд.

Рӯзҳои 7,14-15,23-24 ноябр дар ноҳияҳои алоҳидаи вилояти Суғд, НТҚ ва рӯзҳои 22-23 ва 29 ноябр дар ноҳияҳои алоҳидаи вилояти Хатлон шиддатҳои вазиши шамол бо суръати то 18-24 м/с ба қайд гирифта шуд.

Рӯзи 30 ноябр дар ноҳияҳои алоҳидаи вилояти Суғд тормеғ фаромада буд.

Мубодилаи маълумот барои банақшагирии самараноки мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим дар ҷараёни як қатор семинарҳои махсус дар Душанбе баррасӣ шуд

Зиёда аз шаст намоянда (аз ҷумла 36 зан) аз вазорату идораҳо, инчунин бахши хусусӣ таҷрибаи пешқадам ва мушкилоти марбут ба мубодилаи маълумот ва мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлимро дар Тоҷикистон дар чараёни 3 семинар дар Шаҳри Душанбе 19, 20 ва 28 сентябри соли 2023 баррасӣ намуданд.

Зимни суҳанронӣ дар семинарҳои яқум ва дуҷум муовини директори Агентии Обухавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Муҳтарам Ҷамила Байдуллоева гуфт: "мутобиқсозии самаранок ба тағйирёбии иқлим ҳамкориҳои зич байни ҷонибҳои гуногуни манфиатдорро талаб мекунад. Аллакай баъзе донишҳо ва таҷрибаҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим барои мубодила мавҷуданд, ки метавонанд ба ҳама ҷонибҳои манфиатдор барои муттаҳид шудан, илҳом гирифтани ва аз ҳамдигар омӯхтани кӯмак расонанд. Ман боварӣ дорам, ки платформаҳои наво, ки аз ҷониби вазорату идораҳои гуногун сохта шудаанд, бояд ҳамроҳангиро бо ҳамаи шарикони дахлдор таъмин кунанд ва дастрасии маълумотро ба ҷомеа ва ҷонибҳои манфиатдор таъмин кунанд."

Дар семинарҳо, ки ҳадафи онҳо муҳокимаи механизми мубодилаи иттилоот оид ба мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим байни шарикон буд

иштирокчиён баъзе тавсияҳоро оид ба эҷоди равиши систематикӣ, ки беҳтарин маълумот, моделҳо ва абзорҳои мавҷударо барои банақшагирии самараноки иқлим муттаҳид мекунад, мувофиқа карданд. Доштани маълумот ва маълумоти воқеӣ барои сиёсатмадорон дар таҳияи нақшаҳо ва сиёсатҳои миллӣ, ки ба кишвар барои беҳтар мутобиқ шудан ба ниёзҳои ояндаи иқлим, бахусус дар ҷаҳор самти афзалиятноки кишоварзӣ, энергетика, захираҳои об ва нақлиёт кӯмак мекунад, муҳим аст.

Чорабиниҳои мазкур дар доираи ташаббуси ПРООН - лоиҳаи "Таъмини раванди самараноки таҳияи нақшаи миллии мутобиқсозӣ (НПА) барои Тоҷикистон", ки аз ҷониби фонди Иқлими Сабз маблағгузорӣ мешавад, таҳти роҳбарии Агентии гидрометеорологияи Кумитаи ҳифзи муҳити зисти Назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, КИ АЗ ҷониби ПРООН амалӣ карда мешавад, гузаронида шуд. Лоиҳаи НММ ба эҷоди механизмҳо ва потенциалҳои институтсионалӣ барои таҳия ва татбиқи нақшаҳои миллии мутобиқшавӣ дар 4 самти афзалиятнок (нақлиёт, кишоварзӣ, захираҳои об ва энергетика) барои пешбурди муносибати ҳамаҷониба ба банақшагирии ва татбиқи мутобиқшавӣ дар Тоҷикистон нигаронида шудааст.

Ин нашрия аз ҷониби Агентии обухавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дастгирии молиявии Фонди Иқлими Сабз ва дастгирии техникии Барномаи Рушди Созмони Милали Муттаҳид (БРСММ) дар доираи лоиҳаи "Таъмини раванди Самараноки Нақшаи Миллии Мутобиқшавӣ (НММ) барои Тоҷикистон" таҳия шудааст. Мазмуни нашрия метавонад назари БРСММ ро инъикос накунад.

БРСММ бо намояндагони тамоми табақаҳои ҷомеа ҳамкорӣ намуда, дар сохтмони давлатии кишварҳо кӯмак мерасонад, то онҳо ба бӯҳрон муқобилат кунанд ва рушдро ташвиқ ва дастгирӣ кунанд, ки ба беҳтар шудани сифати зиндагии ҳар як шахс оварда мерасонад. Ҷангоми кор дар маҳалҳо дар зиёда аз 170 кишвар ва қаламрав, мо биниши ҷаҳонӣ ва ҳалли маҳаллиро пешниҳод менамоем, ки ба зиндагии комилҳуқуқи мардум мусоидат мекунад ва устувории давлатро баланд мебардоранд.

Барои маълумоти иловагӣ ё пешниҳоди фикру мулоҳизаҳо, лутфан ба Маркази омӯзиши тағйирёбии иқлим ва қабати озони Агентии обухавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути почтаи электронӣ муроҷиат намоед: climate.tj@gmail.com. фикру мулоҳизаҳои Шумо ба беҳтар шудани мундариҷаи бюллетенҳои минбаъда мусоидат мекунад.